

5th INTERNATIONAL COLLOQUIUM OF GENEALOGY, HERALDRY, AND VEXILLOLOGY (ICGHV5)

22–23 May 2026, Vilnius, Lithuania, www.icghv.com

Theme: “The State and Noble Families:
Political, Social, and Cultural Heritage”

Office and Rank: Nobility by Virtue of Office in Denmark (1660–Present)

Dr. Alexander Scheel-Exner, MD, PhD (Sweden)

The lecture will be delivered in English.

Summary

In the XVII century, the Kingdom of Denmark-Norway comprised Iceland, Greenland, the Faroe Islands, the German duchies of Schleswig and Holstein, and the southern region of present-day Sweden. After the loss of the provinces of Scania, Halland, and Blekinge due to the war with Sweden (1657–1660), King Frederick III (crowned in 1648) was in 1660 granted greater authority in order to remedy the difficult situation, by which he assumed absolute power thereby ending the rule of the Royal Council. Under the preceding elective monarchy, the nobility had exercised considerable influence through the Royal Council and dominated military command, landownership, and central administration. The introduction of absolutism in Denmark constituted therefore a decisive rupture in the political role of the nobility as the council was abolished and concentrated authority in the crown. In the following years the royal autocracy undertook various efforts to forward this transformation of the state, in what could be described as a sort of nobiliary revolution. Although the king had confirmed the precedence of the nobility over the other estates of the realm, the Royal Decree on Rank and Precedence issued by Christian V on May 25, 1671 introduced a significant exception: the nobility were not to have precedence, *i.e.* based upon birth, over the king's officials or officers, all in the order of precedence comprising from the king's natural children to the lowest secretary of the royal colleges (equivalent to an ensign in the armies). The precedence of the royal official over the noble operated independently of the official's social standing (whether noble by birth or not), and this novelty would later become the starting point for the nobility by right of office defined in 1679.

The idea of equating -by merit of service- crown officials with the nobility of blood was not new since numerous treatises on this subject had been published throughout the 16th and 17th centuries, *e.g.* by Charles Loyseau (1566–1627) and André Tiraqueau. However, it was the Royal Decree of Christian V of February 11th, 1679 concerning the privileges in favor of bourgeois officials that for the first time laid down that officials of non-noble birth holding official positions would enjoy the privileges of the nobility and equal consideration as the nobility of birth, for themselves, their wives and legitimate children (§1), including an authorization (§3) for these officials to surmount their arms with a open (barred) helmet with a noble crest coronet. This Decree would later come to evolve through the enactments of 1693, 1717, 1730 and eventually that of 1808, still in force.

As the present paper will highlight, the nobility by office laid down in Danish Law from 1679 and onwards eventually also inspired Peter I of Russia whom on January 24th 1722 instituted the Russian Imperial Table of Ranks, *i.e.* an order of precedence in which all civil servants or commissioned officers in rank-classes I–XIV were granted nobility by right of office, either personal or hereditary.

Even though the privileges of the nobility were cancelled with the Danish Constitution of 1849, the Royal Decree of August 12th 1808 is still in force and Officials in the higher rank classes I, II and III of the Order of Precedence hold personal nobility for themselves, their wives and legitimate children which still may have significance in the context of Private Law, *eg.* with regard to admission to noble convents, orders of chivalry and other contexts where nobility is given importance.

CV

Alexander Scheel-Exner is a cardiologist and senior consultant. He holds a PhD in Medicine from the Universidad de Santiago de Compostela. He also graduated from the *Escuela de Genealogía, Heráldica y Nobiliaria* at the Instituto Salazar y Castro of the Spanish National Research Council (CSIC).

He holds a Master's degree in Nobiliary Law, Awards Systems, Heraldry, and Genealogy (*Máster en Derecho Nobiliario y Premial, Genealogía y Heráldica*) from Fundación UNED, Madrid, Spain. He is a collaborator with the Department of History of Law at the Faculty of Law, UNED, Madrid.

Dr Scheel-Exner is a corresponding member of the Real Academia Matritense de Heráldica y Genealogía (Royal Academy of Heraldry and Genealogy, Madrid) and of the Real Academia de Medicina de Galicia (Royal Academy of Medicine of Galicia). He is also a member of the Instituto de Estudios Históricos Bancés y Valdés, Asturias, Spain, and the Imperial Instituto São Pedro de Alcântara, Lisbon.

Pareigos ir luominis statusas: bajorystė pagal tarnybą Danijoje (nuo 1660 m. iki dabar)

Dr. Alexander Scheel-Exner (Švedija)

Pranešimas bus skaitomas anglų kalba.

Santrauka

XVII a. Danijos–Norvegijos karalystei priklausė Islandija, Grenlandija, Farerų salos, Šlėzvigo ir Holšteino kunigaikštystės bei pietinės dabartinės Švedijos žemės. Po karo su Švedija 1657–1660 m. Danija neteko Skanijos, Halando ir Blekingės. Dėl šios sunkios padėties 1660 m. karaliui Frederikui III buvo suteikti platesni įgaliojimai. Taip buvo įtvirtinta absoliutinė monarchija ir panaikintas Karališkosios tarybos valdymas.

Iki tol bajorija turėjo didelę politinę galią. Ji dominavo Karališkojoje taryboje, kariuomenės vadovybėje, žemėvaldoje ir centrinėje administracijoje. Todėl absoliutizmo įvedimas tapo esminiu lūžiu. Karališkoji taryba buvo panaikinta, o valdžia sutelkta karūnos rankose. Vėliau monarchas ėmėsi reformų, kurios pakeitė valstybės sandarą ir bajorijos padėtį.

Nors bajorijai išliko pirmenybė prieš kitus luomus, 1671 m. gegužės 25 d. karaliaus Kristijono V dekretas įvedė svarbią išimtį. Bajorai pagal kilmę nebeturėjo pirmenybės prieš karaliaus pareigūnus ir karininkus. Ši tvarka galiojo visoje oficialioje pirmumo sistemoje. Pareigū suteikiama padėtis tapo svarbesnė už kilmę. Tai nepriklausė nuo to, ar pareigūnas buvo gimęs bajorų, ar ne bajorų šeimoje. Ši naujovė tapo pagrindu bajorystei pagal tarnybą, kuri teisiškai apibrėžta 1679 m.

Pati idėja nebuvo nauja. Jau XVI ir XVII a. kai kurie autoriai rašė, kad tarnyba valdovui gali sulyginti pareigūną su kilminguoju. Tačiau tik 1679 m. vasario 11 d. Kristijono V dekretas aiškiai nustatė, kad ne bajorų kilmės valstybės pareigūnai gali naudotis bajorų teisėmis ir būti laikomi lygiais kilmės bajorams. Ši nuostata buvo taikoma jiems patiems, jų žmonoms ir teisėtiems vaikams. Jiems taip pat leista savo herbus puošti atviru šalmu ir kilmingiesiems

būdinga karūna. Vėliau šis teisinis reguliavimas buvo papildytas 1693, 1717, 1730 ir 1808 m. aktais. Pastarasis formaliai galioja iki šiol.

Pranešime taip pat aptariama, kad Danijoje susiformavęs bajorystės už tarnybą modelis galėjo turėti įtakos ir Rusijai. 1722 m. caras Petras I įvedė Rusijos imperijos tarnybos laipsnių tvarką. Ji numatė, kad valstybės tarnautojai ir karininkai už tarnybą gali gauti asmeninę arba paveldimą bajorystę.

Nors 1849 m. Danijos Konstitucija bajorų privilegijas panaikino, 1808 m. rugpjūčio 12 d. dekretas formaliai iki šiol galioja. Todėl aukščiausias pareigas einantys pareigūnai vis dar laikomi turinčiais asmeninį bajoro statusą. Kai kuriais atvejais tai svarbu ir šiandien. Ypač ten, kur bajorystė tebelaikoma reikšminga, pavyzdžiui, priimant į tam tikras kilmingųjų institucijas ar ordinus.

CV

Dr. Alexander Scheel-Exner yra kardiologas ir vyresnysis gydytojas konsultantas. Medicinos mokslų daktaro laipsnį jis įgijo Santiago de Compostela universitete.

Jis taip pat baigė genealogijos, heraldikos ir nobiliarikos studijas Instituto Salazar y Castro mokykloje, veikiančioje prie Ispanijos nacionalinės mokslinių tyrimų tarybos (CSIC).

Madrido Fundación UNED jis įgijo nobiliarinės teisės, apdovanojimų sistemų, heraldikos ir genealogijos magistro laipsnį.

Dr. Alexander Scheel-Exner bendradarbiauja su Madrido UNED Teisės fakulteto Teisės istorijos katedra.

Jis yra Madrido Karališkosios heraldikos ir genealogijos akademijos bei Galisijos Karališkosios medicinos akademijos narys korespondentas.

Taip pat jis yra Asturijos Istorinių studijų instituto *Bancés y Valdés* ir Imperatoriškojo São Pedro de Alcântara instituto Lisabonoje narys.